

วารสารวิจัย ราชภัฏเชียงใหม่

ประจำปี ที่ 11 ฉบับที่ 1 ตุลาคม 2552 - มีนาคม 2553

ISSN 1513-8410

วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่

RAJABHAT CHIANG MAI RESEARCH JOURNAL

ประจำปีที่ 11 ฉบับที่ 1 ตุลาคม 2552 – มีนาคม 2553

ISSN 1513-8410

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรืองเดช วงศ์หล้า

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ศ.ดร.กิตติชัย วัฒนานิก

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ศ.ดร.มนัส สุวรรณ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รศ.น.สพ.ดร.สุวิชัย ไรจนเสถียร

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รศ.โกสุม สายใจ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ศ.อำนาจ ขนนไทย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ดร.สินธุ์ สโรบล

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

รศ.ดร.สมพงษ์ วิทย์ศักดิ์พันธุ์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ดร.ทัตพร คุณประดิษฐ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ดร.เฉลิมชัย ไชยชมภู

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

รศ.สนิธ สัตโยภาส

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ดร.เกตุมณี มากมี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

อาจารย์ประนอม ลำงาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

รศ.น.สพ.ศุภชัย ศรีวิวงศ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

รศ.ศิริพร ปัญญาบาล

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

รศ.วรรณวดี มัลล้าพอง

อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

รศ.อมรา ชีปะปาล

อดีตคณบดีคณะเทคโนโลยีการเกษตรมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บรรณาธิการ

ผศ.มนตรี ศิริจันทร์ชื่น

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผศ.ดร.ชวิต จิตวิจิตร

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

ผศ.วิไลลักษณ์ กิตติบุตร

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

นางวราภรณ์ กิจจันศิริ

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

กองบรรณาธิการ

นางสมาลี แก้วไสย

หัวหน้าสำนักงานสถาบันวิจัยและพัฒนา

น.ส.ณัฐธยาน์ สماعيل

นักวิชาการศึกษา

น.ส.กรทอง ลีสุวรรณ

นักวิชาการวิจัย

น.ส.ศิริพร ริพล

นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

นายปรัชญา ไชยวงศ์

นักวิชาการคอมพิวเตอร์

ดร.ธัญญา ทะพิงค์แก

ผู้แทนคณะเทคโนโลยีการเกษตร

ดร.กฤษฎา บุญชม

ผู้แทนคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

อ.ศุภฤกษ์ ชาราพิทักษ์วงศ์

ผู้แทนคณะวิทยาการจัดการ

น.ส.กรรณิการ์ ช่าง

นักวิชาการเงินและพัสดุ

นายวชิราวุธ สุวรรณคำ

เจ้าหน้าที่ธุรการ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

อาคารราชภัฏเฉลิมพระเกียรติ ชั้น 14 เลขที่ 202 ถ.โชตนา ต.ช้างเผือก อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50300

โทรศัพท์/โทรสาร 0-5388-5950

คำนำ

วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่เป็นวารสารทางวิชาการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ งานวิจัย งานวิชาการและงานวิทยานิพนธ์ของคณาจารย์ บุคลากร นักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่และสถาบันการศึกษาอื่นๆ ตลอดจนนักวิจัยทั่วไป มีการพิมพ์เผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ (ประจำเดือนตุลาคม - เดือนมีนาคม และเดือนเมษายน - เดือนกันยายน) ดำเนินการเผยแพร่โดยจัดส่ง ให้สถาบันอุดมศึกษาทุกสถาบัน สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สำนักงาน การอุดมศึกษา และหน่วยงานวิจัยต่างๆ

การตีพิมพ์ต้นฉบับที่เสนอขอลงตีพิมพ์จะต้องไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อนหรือไม่อยู่ระหว่างเสนอขอลงตีพิมพ์ในวารสารอื่น และต้องผ่านการประเมิน กลั่นกรองให้ความเห็นและตรวจแก้ไขโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง เมื่อได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้ถือเป็นสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ การนำต้นฉบับ ไปตีพิมพ์ใหม่ต้องได้รับอนุญาตจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่และเจ้าของต้นฉบับ ก่อน ผลการวิจัยและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความต่างๆ เป็นความรับผิดชอบของ ผู้เขียนบทความ ทั้งนี้ไม่รวมความผิดพลาดอันเกิดจากเทคนิคการพิมพ์

บรรณาธิการ
วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่

ผลของการใช้ฮอร์โมนจิบเบอเรลลินต่อผลผลิต
ของเห็ดโคนญี่ปุ่น

ผศ.ดร.กัลทิมา พิชัย

01

การประยุกต์การจับก้อนด้วยไฟฟ้าในการ
แยกกรดโฟลิกในผักพื้นบ้าน ในจังหวัดเชียงใหม่

อ.ถาวร รักกาญจน์นันท

09

การประเมินผลการใช้งานโปรแกรมเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล
เชิงปริมาณของการวิจัยในชั้นเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
'ปกรณ์ 1.0'

ปกรณ์ ศรีวิชัย

17

การวิเคราะห์ระบบการใช้งานเครื่องตรวจลายนิ้วมือในองค์กร

นิสา อรัญยกานนท์

25

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมด้วยการจัดการความรู้
ผลิตภัณฑ์เห็ดและผักปลอดสารพิษกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่
บ้านเจดีย์แม่ครัว ต.แม่แฝกใหม่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่

ผศ.เดชวิทย์ นิลวรรณ

35

การวิจัยเชิงปฏิบัติการด้านการผลิตผลิตภัณฑ์เห็ด
และผักปลอดสารพิษแบบมีส่วนร่วมด้วยการจัดการ
ความรู้ของกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่บ้านเจดีย์แม่ครัว
ต.แม่แฝกใหม่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่
ผศ.รวัชชัย บุญมี

49

การจัดการความรู้ทางการเงินและการบัญชีเพื่อพัฒนา
การผลิตเห็ดและผักปลอดสารพิษกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่
บ้านเจดีย์แม่ครัว อ.สันทราย จ.เชียงใหม่
ผศ.วาริพิน มงคลสมัย

63

การศึกษาแนวโน้มและแนวทางการพัฒนาการตลาด
ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมกระดาสาของผู้ประกอบการ
ในเขตอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่
อ.จินดาภา ศรีสำราญ

77

ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อการปฏิบัติงานและคุณลักษณะ
ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ปี พ.ศ.2551
ผศ.เสาวณี ใจรักษ์ และคณะ

89

การจัดการความรู้ทางการเงิน
และการบัญชีเพื่อพัฒนาการผลิตเห็ด
และผักปลอดสารพิษกลุ่มเกษตร
ทฤษฎีใหม่ บ้านเจดีย์แม่ครัว
อ.สันทราย จ.เชียงใหม่

The Knowledge Management
of Financial and Accounting at
Ban-Jadeemaekroe Sansai
Chiangmai

ผศ.วาริพิน มงคลสมัย

อาจารย์ประจำสาขาการเงินและการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

RAJABHAT
CHIANGMAI
RESEARCH
JOURNAL

การจัดการความรู้ทางการเงินและการบัญชีเพื่อพัฒนา การผลิตและผักปลอดสารพิษกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ บ้านเจดีย์แม่ครัว อ.สันทราย จ.เชียงใหม่

The Knowledge Management of Financial and Accounting at Ban-Jadeemaekroe Sansai Chiangmai

ผศ.วาริพิน มงคลสมัย*

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือน บัญชีต้นทุน และการบริหารการเงินของกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ บ้านเจดีย์แม่ครัว อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ และเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือน บัญชีต้นทุน และการบริหารการเงิน ของกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ บ้านเจดีย์แม่ครัว อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ ระยะเวลาดำเนินการระหว่างเดือนตุลาคม 2551 ถึงเดือนสิงหาคม 2552 ผู้เข้าร่วมโครงการคือ สมาชิกกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีการจัดเวทีชุมชน บันทึกภาคสนาม การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก และการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนและบัญชีต้นทุนของกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ มีแบบฟอร์มที่ให้ข้อมูลด้านรายรับรายจ่ายของครัวเรือนและต้นทุนอย่างชัดเจนในระดับดีมาก สมาชิกของกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่มีความรู้ด้านบัญชีเป็นอย่างดี เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐหลายแห่ง เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมพัฒนาที่ดิน ได้เข้ามาให้ความรู้ด้านบัญชีครัวเรือนและบัญชีต้นทุนแก่สมาชิกอย่างต่อเนื่อง สำหรับรูปแบบการบริหารการเงินยังไม่มีระบบ จึงไม่มีประสิทธิภาพในการจัดสรรการเงิน เนื่องจากขาดข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ ไม่ได้จัดทำระบบบัญชีการเงิน ทำให้การได้มาและใช้ไปไม่สมดุลกัน และไม่มีระบบการคำนวณต้นทุน เป็นต้น

ผลการพัฒนารูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่า การปรับปรุงรูปแบบสมุดบัญชีโดยการแยกค่าใช้จ่ายที่จำเป็น และค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นออกจากกัน และการนำแนวพระราชดำริ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการใช้จ่ายเงิน ทำให้สมาชิกลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นและมีเงินออมมากขึ้น เช่น การไม่ซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นที่มีราคาแพง หลังจากทำบัญชีแล้วมีเงินเหลือประมาณเดือนละ 1,000 บาท เป็นต้น

* อาจารย์ประจำสาขาการเงินและการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ผลการพัฒนารูปแบบการจัดทำบัญชีต้นทุนและการเงินพบว่า การพัฒนาระบบบัญชีของกลุ่มโดยการจัดทำทะเบียนสินทรัพย์ สมุดบัญชีซื้อ สมุดบัญชีขาย สมุดเงินสดรับ - จ่าย และการคำนวณต้นทุน ทำให้เกิดการควบคุมสินทรัพย์ รายได้และค่าใช้จ่าย นอกจากนี้การพัฒนารูปแบบการเงินโดยจัดอบรมให้ความรู้ด้านการเงินทำให้สมาชิกทราบแหล่งเงินทุนต่าง ๆ สามารถนำความรู้ไปบริหารเงิน การบริหารหนี้สิน และทำให้มีเงินออมมากขึ้นเพียงพอกับค่าใช้จ่าย

Abstract

This action research aimed to study an existing financial and accounting of the New Theory Agricultural Group at Ban - Jadeemaekroe Sansai Chiangmai Province and to regulate the existing financial and accounting making them more suitable. This study was conducted between October 2008 to August 2009. The key participants were the members of the New Theory Agricultural Group at Ban- Jadeemaekroe Sansai Chiangmai Province.

According to this study two conclusions could be made accounting was not their problems they got a good help from the Department of Agricultural Extension and Land Development Department. The other problems were the insufficient ability in financial management such as the accounting system. The cost accounting, the low cost of interest resources.

The new accounting of the New Theory Agricultural Group include separating of unnecessary expense from all expense and utilizing the His Majesty the King' s notion "Sufficiency Economy". Using the new accounting helped the participants to decrease their unnecessary expense such as buying inexpensive cloths. They gained more monthly saving.

After participants attended the financial meeting, they learn more about financial resources with low interest. They could pay their debts and had more saving money. They had internal control. There were many accounting journal to control their financial and accounting. Such as Asset register, Purchase journal, Selling journal, and Cash journal.

ความเป็นมาและความสำคัญ

ในปัจจุบันลักษณะการใช้ชีวิตของสังคมเมืองและชนบทได้เปลี่ยนไป ทำให้ประชาชนมีค่าใช้จ่ายในการครองชีพที่สูงขึ้น จึงได้มีการรวมกลุ่มกันในการผลิตสินค้าในลักษณะต่าง ๆ เพื่อเพิ่มรายได้ของสมาชิกในกลุ่ม เพื่อนำรายได้มาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเอง

การประกอบธุรกิจชุมชนเป็นการดำเนินการโดยให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมตั้งแต่การร่วมทุน การร่วมผลิตร่วมดำเนินการ และร่วมกันรับผลประโยชน์ ดังนั้นการประกอบธุรกิจชุมชนจะก่อให้เกิดการจ้างงาน การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัตถุดิบ และที่สำคัญคือการทำให้ชุมชนมีความสามัคคี มีความเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ดังเช่นกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ บ้านเจดีย์แม่ครัว ต.แม่แฝกใหม่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ ที่รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาการประกอบอาชีพที่แต่เดิมส่วนใหญ่ประกอบอาชีพปลูกมันฝรั่ง แต่ก็ประสบปัญหาราคาผลผลิต

ตกต่ำ ขาดคุณภาพ สินค้าล้นตลาด ขณะที่ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกษตรกรมารวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มธุรกิจชุมชนขึ้นมาเพื่อความอยู่รอด ภายใต้ชื่อกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่บ้านเจดีย์แม่ครัว โดยเริ่มจากการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ที่มีสมาชิกเริ่มต้นจำนวน 15 ราย จากจุดเริ่มต้นนี้เองทำให้สมาชิกได้มีโอกาสพบปะและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน ทำให้กลุ่มสามารถขยายกิจกรรมการดำเนินงานของสมาชิกออกเป็น 8 กลุ่มย่อย ประกอบด้วยกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มเกษตรผสมผสาน กลุ่มผู้เลี้ยงไก่ไข่ กลุ่มผู้เลี้ยงปลา กลุ่มผู้เลี้ยงวัวนม-วัวเนื้อ กลุ่มผู้เพาะเห็ด กลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ และกลุ่มผู้ปลูกพืชผักปลอดสารพิษ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญคือเพื่อสามารถร่วมกันซื้อ ร่วมกันขาย และแก้ปัญหาาร่วมกัน ตลอดจนทำการเกษตรแบบครบวงจร เพื่อสร้างความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ในชุมชน ปัจจุบันมีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 80 ราย มีพื้นที่การเกษตรของสมาชิกรวมกันทั้งสิ้นประมาณ 213 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ ต.แม่แฝกใหม่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ สำหรับกิจกรรมของกลุ่มที่มีแนวโน้มไปได้ดี แต่ขาดการส่งเสริมด้านการผลิตที่ดีเพียงพอได้แก่กิจกรรมการเพาะเห็ดและการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ ซึ่งปัจจุบันมีสมาชิกรับดำเนินการเพียงกิจกรรมละ 1 ราย และ 4 ราย ตามลำดับ เพราะยังขาดการส่งเสริมสนับสนุนเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในกระบวนการผลิตที่เหมาะสม เพื่อสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ตลอดจนเป็นการสร้างโอกาสในการขยายตลาดให้กว้างมากขึ้น สามารถช่วยขจัดหรือช่วยลดทอนปัญหาความยากจนในชุมชนได้ ด้วยการพัฒนาและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มสมาชิกมีอยู่ให้เข้าสู่รูปแบบที่เป็นมาตรฐาน รวมทั้งช่วยพัฒนาเครือข่ายของชุมชนในการบริหารจัดการและเกิดการช่วยเหลือกันภายในกลุ่มอย่างเข้มแข็ง มีการจัดการที่เป็นระบบมากยิ่งขึ้น นำความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์งานมาแยกแยะให้เห็นถึงขั้นตอน วิธีการในการดำเนินงานภายในกลุ่มสมาชิก การจัดโครงสร้างแสดงความสัมพันธ์ของกลุ่ม เพื่อก่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ มีความคล่องตัว และมีต้นทุนโดยรวมที่ต่ำลงเพื่อให้ได้สินค้าที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า อีกทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้แก่กลุ่ม

ทางผู้วิจัยเห็นว่าการพัฒนาสินค้าของกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่บ้านเจดีย์แม่ครัว อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ จะสามารถช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์และช่วยลดทอนปัญหาความยากจนในชุมชนได้ ด้วยการพัฒนาวิธีการทำบัญชีครัวเรือน และบัญชีต้นทุนให้เข้าสู่รูปแบบและเกณฑ์มาตรฐานที่สูงขึ้น รวมทั้งช่วยให้เกิดการพัฒนาเครือข่ายของชุมชน จนเกิดการช่วยเหลือกันภายในกลุ่มสมาชิก อย่างมีหลักการด้วยการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและแนวคิดเชิงธุรกิจมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม เพื่อช่วยให้ชุมชนมีการจัดการที่เป็นระบบมากยิ่งขึ้น โดยการนำความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีที่ง่ายมีความถูกต้องและเกิดประโยชน์ต่อชุมชน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการออมเงิน การจัดสรรเงินในการใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า และการลงทุน โดยการให้สมาชิกจัดทำสมุดบัญชีรับจ่ายเงิน เพื่อลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น เพิ่มการออมเงิน การวิเคราะห์รายได้ ค่าใช้จ่าย และการวิเคราะห์สถานการณ์ทางการเงินในปัจจุบัน เช่น มีพอใช้ ไม่เหลือเก็บ มีพอใช้และเหลือเก็บ มีไม่พอใช้และเป็นหนี้ หรือมีไม่พอใช้ แต่ไม่เป็นหนี้ เรียนรู้วิธีปฏิบัติตามพระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาเป็นฐานความรู้กลับคืนสู่ท้องถิ่น ก่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ มีความคล่องตัว ตลอดจนเกิดการสืบทอด และพัฒนาเครือข่ายความรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการทำบัญชีครัวเรือน บัญชีต้นทุนและการบริหารการเงินของกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ บ้านเจดีย์แม่ครัว อ.สันทราย จ.เชียงใหม่
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือน บัญชีต้นทุนและการบริหารการเงินของกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ บ้านเจดีย์แม่ครัว อ.สันทราย จ.เชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นทำความเข้าใจสถานการณ์หรือวิเคราะห์สถานการณ์ ขั้นดำเนินการ และขั้นประเมินผลโดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์สถานการณ์

เป็นการทำความเข้าใจในสถานการณ์ ปัญหาและความต้องการของบุคคลและพื้นที่ดำเนินการศึกษาเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนา ซึ่งได้ดำเนินการจัดโครงการเวทีชาวบ้านเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของชุมชนด้านการเงิน การบัญชีและเศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ

เป็นขั้นตอนดำเนินการตามวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อ ดังนี้

1. ศึกษาแบบการบริหารการเงินและการจัดทำบัญชีของกลุ่มสมาชิก โดยมีวิธีดำเนินการ คือ จัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อสอบถามการบริหารการเงิน การจัดทำบัญชี และการปฏิบัติตามแนวพระราชดำริ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง
2. พัฒนาการจัดทำบัญชีของกลุ่มสมาชิก โดยมีวิธีดำเนินการ คือ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการการทำบัญชีแบบมีส่วนร่วม แบ่งเป็น 4 หัวข้อใหญ่ ๆ คือ การบริหารการเงิน บัญชีครัวเรือน บัญชีต้นทุน และเศรษฐกิจพอเพียง โดยเชิญวิทยากรที่เป็นผู้นำชุมชน อาจารย์ด้านการเงินและบัญชี และผู้มีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมกลุ่ม พร้อมทั้งให้นักศึกษาแลกเปลี่ยนความรู้และฝึกทักษะการทำบัญชีกับชุมชน

ขั้นที่ 3 ขั้นประเมินผล

การประเมินผลในขั้นที่ 3 คือ ติดตามผลการบันทึกบัญชี โดยแจกแบบสอบถาม

การสัมภาษณ์เชิงลึก และการทำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้ทราบปัญหาด้านการเงิน และการบัญชี ตามแนวพระราชดำริ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง จัดประกวดการบันทึกบัญชี เพื่อจูงใจให้ชุมชนทำบัญชีอย่างต่อเนื่อง และเพื่อให้ทราบผลของการนำความรู้ไปใช้ในครัวเรือนและกลุ่มสมาชิก

ผู้เข้าร่วมโครงการ

1. ประชากร เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่บ้านเจดีย์แม่ครัว ต.แม่แฝกใหม่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ จำนวน 75 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นกลุ่มเจาะจง คือ เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 43 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้เครื่องมือหลักในการวิจัย 7 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. การจัดโครงการ “เวทีชาวบ้านเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของชุมชนด้านการเงิน” จัดขึ้นโดยมีเป้าหมายหลักเพื่อให้สมาชิกเกษตรกรกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่บ้านเจดีย์แม่ครัว หมู่ 3 ต.แม่แฝกใหม่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ ได้ทบทวนรูปแบบ ปัญหา และความต้องการด้านการบริหารการเงินแบบมีส่วนร่วมที่กลุ่มได้ดำเนินการมาว่าเป็นอย่างไร และต้องการให้มีการส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาด้านการเงินอย่างไรบ้าง ซึ่งจะเป็นข้อมูลสำคัญที่ผู้วิจัยจะได้นำมาประกอบการดำเนินการส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาด้านการเงินให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับศักยภาพของกลุ่มต่อไป
2. การจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การบริหารการเงิน” เพื่อให้ความรู้แก่เกษตรกรสมาชิกกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ บ้านเจดีย์แม่ครัว ในการส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาด้านการเงินให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับศักยภาพของกลุ่ม
3. การจัดโครงการ “เวทีชาวบ้านเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของชุมชนด้านการบัญชีและเศรษฐกิจพอเพียง” จัดขึ้นโดยมีเป้าหมายหลักเพื่อให้สมาชิกเกษตรกรกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่บ้านเจดีย์แม่ครัว หมู่ 3 ต.แม่แฝกใหม่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ ได้ทบทวนรูปแบบ ปัญหา และความต้องการด้านการบัญชีและเศรษฐกิจพอเพียงที่กลุ่มได้ดำเนินการมาว่าเป็นอย่างไร และต้องการให้มีการส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาด้านการบัญชีและเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไรบ้าง ซึ่งจะเป็นข้อมูลสำคัญที่ผู้วิจัยจะได้นำมาประกอบการดำเนินการส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาด้านการบัญชีและเศรษฐกิจพอเพียงให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับศักยภาพของกลุ่มต่อไป
4. การจัดโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การบัญชีครัวเรือน บัญชีต้นทุน และเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อให้ความรู้แก่เกษตรกรสมาชิกกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ บ้านเจดีย์แม่ครัว ในการส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาด้านการบัญชีครัวเรือน บัญชีต้นทุน และเศรษฐกิจพอเพียงให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับศักยภาพของกลุ่ม
5. โครงการติดตามผลด้านการเงิน การบัญชีครัวเรือน การบัญชีต้นทุน และเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อติดตามความก้าวหน้าหลังจากการฝึกอบรมดังกล่าวข้างต้น เพื่อรับทราบปัญหา ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไข ปัญหา รวมทั้งพัฒนารูปแบบการบริหารการเงิน การบัญชีครัวเรือน การบัญชีต้นทุน และเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่บ้านเจดีย์แม่ครัว ต.แม่แฝกใหม่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ ให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับศักยภาพของกลุ่ม
6. แบบสอบถาม การบันทึกบัญชีครัวเรือน บัญชีต้นทุน และเศรษฐกิจพอเพียงของสมาชิกกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ บ้านเจดีย์แม่ครัว ต.แม่แฝกใหม่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้
ส่วนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น อายุ และเพศ โดยกำหนดค่าเป็นตัวเลขในระดับการวัดแบบนามกำหนด (Nominal Scales)
ส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับบัญชีครัวเรือน บัญชีต้นทุน และเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้แบบสอบถามที่มีข้อคำถามปลายเปิด โดยกำหนดค่าเป็นตัวเลขในระดับการวัดแบบนามกำหนด (Nominal Scales)
7. แบบสัมภาษณ์ สมาชิกกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ บ้านเจดีย์แม่ครัว ต.แม่แฝกใหม่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ โดยจะสัมภาษณ์ในประเด็นเหตุผลที่บันทึกหรือไม่บันทึกบัญชี และประโยชน์ที่ได้รับจากการบันทึกบัญชี

การรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการจัดทำบัญชีของกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ บ้านเจดีย์แม่ครัว ต.แม่แฝกใหม่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลบริบทของชุมชน คณะนักวิจัยได้ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลตามแหล่งข้อมูลต่างๆ จากการรวบรวมจากเอกสาร ได้แก่ เอกสารของกลุ่มเกษตรกรที่รวมตัวกันในชุมชน เอกสารขององค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาค และสำนักงานมาตรฐานอุตสาหกรรม เป็นต้น
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลตามแผนปฏิบัติงานของโครงการ จากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต การมีส่วนร่วม และการจัดกิจกรรมกลุ่ม
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลทางการเงินและการบัญชีจากผู้เข้าร่วมโครงการ

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ความถี่ และค่าเฉลี่ย เป็นต้น

แบบมาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

เกณฑ์ที่ใช้ในการให้คะแนนประโยชน์และการปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือ

มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน

เกณฑ์ที่ใช้แปลความหมายของประโยชน์และการปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือ

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.51–5.00	มีประโยชน์และการปฏิบัติมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.51–4.50	มีประโยชน์และการปฏิบัติมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.51–3.50	มีประโยชน์และการปฏิบัติปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.51–2.50	มีประโยชน์และการปฏิบัติน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00–1.50	มีประโยชน์และการปฏิบัติน้อยที่สุด

ส่วนวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การจัดหมวดหมู่ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชื่อมโยง การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลง และการวิเคราะห์ขั้นตอน เป็นต้น

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ รูปแบบการทำบัญชีครัวเรือน บัญชีต้นทุนและการบริหารการเงินของกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ และการพัฒนารูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือน บัญชีต้นทุน และการบริหารการเงิน ของกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ดังนี้

1. รูปแบบการทำบัญชีครัวเรือน บัญชีต้นทุนและการบริหารการเงินของกลุ่ม

1.1 รูปแบบการทำบัญชีครัวเรือนและบัญชีต้นทุน

สมาชิกของกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และมีอายุมากกว่า 50 ปี สมาชิกของกลุ่มสนใจสมุดบัญชีตามรูปแบบที่กรมส่งเสริมการเกษตรนำมาเผยแพร่มากกว่าสมุดบัญชีตามรูปแบบที่ผู้วิจัยกำหนด เนื่องจากสมุดบัญชีตามรูปแบบที่กรมส่งเสริมการเกษตรจัดพิมพ์ชื่อบัญชีรายรับและรายจ่าย มาให้ล่วงหน้าแล้ว ผู้บันทึกบัญชีเพียงแต่ใส่จำนวนเงินที่รับและจ่ายเท่านั้น แต่สมุดบัญชีตามรูปแบบที่ผู้วิจัยกำหนด ผู้บันทึกบัญชีต้องใส่ชื่อบัญชีและจำนวนเงินรับและจ่าย ด้วยตัวเอง

1.2 รูปแบบการบริหารการเงิน

รูปแบบการควบคุมภายในด้านการเงินของกลุ่มที่มีอยู่ ได้แก่ การจัดทำทะเบียนรายชื่อคณะกรรมการกลุ่ม การจัดทำทะเบียนสินทรัพย์ของกลุ่ม และการบันทึกสมุดบัญชีขาย จากการจัดกิจกรรมกลุ่มย่อย และให้สมาชิกเขียน Mind Map เกี่ยวกับปัญหาของกลุ่มด้านการบริหารการเงิน พบว่าสมาชิกของกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่มีปัญหาด้านการเงิน คือ ระบบการจัดสรรการเงินของกลุ่มยังไม่มีประสิทธิภาพ กลุ่มยังไม่ทราบแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ กลุ่มยังไม่ได้จัดทำระบบบัญชีการเงิน ทำให้การได้มาและใช้ไปไม่สมดุลกัน และกลุ่มยังไม่มีระบบการคำนวณต้นทุน

2. การพัฒนารูปแบบการทำบัญชีครัวเรือน บัญชีต้นทุนและการบริหารการเงินของกลุ่ม

2.1 การพัฒนารูปแบบการทำบัญชีครัวเรือนและบัญชีต้นทุน

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบสมุดบัญชีของกรมส่งเสริมการเกษตรมาปรับปรุง โดยแยกค่าใช้จ่ายที่จำเป็น และค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น เพื่อเน้นให้ผู้บันทึกบัญชีทราบว่าค่าใช้จ่ายที่จำเป็นมีจำนวนเท่าใด และค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นมีจำนวนเท่าใด นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เพิ่มผลสรุปการใช้เงินในแต่ละเดือน โดยใช้แนวพระราชดำริ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ในการวิเคราะห์ตัวเลขค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือน ผู้บันทึกบัญชีต้องบอกว่ามีกำไรหรือไม่พอใจตัวเลขรายรับและรายจ่ายที่เกิดขึ้นหรือไม่ และได้มีการปฏิบัติตามแนวพระราชดำริอย่างไรบ้าง

2.2 การพัฒนารูปแบบการบริหารการเงินของกลุ่ม

ผู้วิจัยได้ออกแบบสมุดเงินสดรับจ่าย เพื่อช่วยในการควบคุมด้านการเงินของกลุ่มโดยกำหนดช่องให้ใส่จำนวนเงินสดที่ได้รับและเงินสดที่ได้จ่ายในแต่ละวัน แหล่งที่มาของเงินสดรับและเงินสดจ่าย และเงินสดคงเหลือ นอกจากนี้กรรมการของกลุ่มต้องลงนามผู้จัดทำรายงานเกี่ยวกับเงินสด และประธานของกลุ่มต้องตรวจสอบและลงนามรับทราบข้อมูลทางการเงินของกลุ่ม พร้อมทั้งชี้แจงให้สมาชิกของกลุ่มได้ทราบวิธีการควบคุมทางการเงินทั้งหมด

ในการอบรมเชิงปฏิบัติการ การให้ความรู้ทางการเงินวิทยากรได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ และการคำนวณต้นทุนให้สมาชิกของกลุ่มทราบ ทำให้สมาชิกนำความรู้ที่ได้รับไปบริหารเงิน บริหารหนี้สิน และมีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ทำให้สมาชิกมีเงินออมมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่าการจัดการความรู้ทางการเงินและการบัญชี จะช่วยพัฒนาการผลิตเห็ดและผักปลอดสารพิษของกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่บ้านเจดีย์แม่ครัว หมู่ 3 ต.แม่แฝกใหม่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ ในเรื่องของการทำบัญชีครัวเรือน บัญชีต้นทุนและการบริหารการเงินของกลุ่มสมาชิกได้อย่างชัดเจน ดังนี้

1. จากการศึกษาสภาพการทำบัญชีของสมาชิก พบว่าสมาชิกมีความรู้ในการจัดทำบัญชีเป็นอย่างดี เนื่องจากมีหน่วยงานของรัฐหลายแห่งเข้ามาพัฒนาและอบรมความรู้ด้านบัญชีแก่สมาชิก ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมพัฒนาที่ดิน
2. จากการพัฒนาการจัดทำบัญชีของกลุ่มสมาชิก สมาชิกได้นำความรู้ที่มีอยู่เดิมและจากการเข้าร่วมโครงการมาปรับปรุงการบันทึกบัญชีทำให้สมาชิกได้เห็นตัวเลขค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น อีกทั้งกลุ่มสมาชิก ได้นำแนวคิดเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต ทำให้สมาชิกเกิดความตระหนักในเรื่องการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง รู้จักใช้เงินและออมเงิน ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภ และไม่ตระหนี่ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549)
3. จากการบันทึกบัญชีมาใช้เป็นแนวทางในการหารายได้ทำให้สมาชิกมีรายได้ที่แน่นอนสม่ำเสมอมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่าหากสมาชิก มีความรู้ ความเข้าใจ และมีการจดบันทึกบัญชีอย่างถูกต้องสม่ำเสมอ ก็จะสามารถช่วยให้สมาชิกผู้เข้าร่วมโครงการมีวินัยทางการเงิน รู้จักวิธีการบริหารการเงินการบัญชีของตน รู้จักการใช้จ่ายอย่างประหยัดและรู้จักการออม รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนประกอบอาชีพ สามารถสร้างรายได้อันเป็นการสร้างโอกาสให้กับสมาชิกให้สามารถชำระหนี้ได้ และพึ่งตนเองได้ในที่สุด (จุฑามาส พันธุ์รงค์, 2546)

จากการศึกษาของวาริพน มงคลสมัย (2551) การจัดทำบัญชีของกลุ่มหัตถกรรมไม้แกะสลักบ้านใหม่ฝายหิน ซึ่งตั้งอยู่ติดกับกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวัก แต่ทั้งสองหมู่บ้านมีรูปแบบการทำบัญชีที่ต่างกันเนื่องจากบริบทของชุมชนที่ต่างกัน อาทิ บ้านใหม่ฝายหินมีรายได้หลักจากการทำไม้แกะสลักซึ่งมีรายได้ที่ต่อเนื่องสม่ำเสมอตลอดปี ทำให้ชุมชนบ้านใหม่ฝายหินสามารถบันทึกบัญชีได้อย่างต่อเนื่องทุกวัน แต่บ้านเหมืองกวักมีรายได้หลักจากการทำลำไยอบแห้ง เนื่องจากลำไยเป็นผลไม้ที่ออกผลตามฤดูกาล ทำให้ชุมชนบ้านเหมืองกวักมีรายได้ที่ไม่สม่ำเสมอ ดังนั้นรูปแบบของการทำบัญชีจึงอาจจะแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมและสภาพเศรษฐกิจของแต่ละชุมชน ดังนั้นจึงตรงกับทฤษฎีการวิจัยเชิงคุณภาพ (สุภางค์ จันทวานิช, 2539) ที่ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพไม่ใช่ข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นข้อมูลในเรื่องของความคิด ความเชื่อ การรับรู้ของบุคคล และการพยายามทำความเข้าใจความหมายของพฤติกรรมและการกระทำของสมาชิกของกลุ่มเป้าหมาย เน้นความสำคัญของบริบททางสังคมที่ก่อให้เกิดพฤติกรรม สำหรับกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ อาศัยอยู่ที่บ้านเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ ซึ่งเป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีแหล่งน้ำจากแม่น้ำปิง ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ สมาชิกมีรายได้จากการปลูกผักอย่างสม่ำเสมอตลอดทั้งปี ทำให้สามารถบันทึกบัญชีได้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

4. สำหรับการพัฒนาการบริหารการเงินของกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสมาชิกกับวิทยากรเกี่ยวกับการคำนวณต้นทุนของเห็ดและผักปลอดสารพิษ ทำให้สมาชิกมีความรู้ด้านการคำนวณต้นทุนมากขึ้น นอกจากนี้จากการปรับปรุงระบบบัญชีของกลุ่ม โดยเพิ่มสมุดบัญชีรับและจ่ายเงิน ทำให้มีการควบคุมภายในด้านการเงินของกลุ่มอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

1. เศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่คนไทยหลายคนอาจจะไม่เข้าใจ แม้จะได้ยินบ่อยและเหมือนจะเข้าใจ มาตลอด ทุกคนล้วนแต่มองว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักปรัชญาที่นายถ้อย แต่เมื่อขาดความเข้าใจ เสียแล้ว จึงยังมีน้อยรายที่จะนำมาปฏิบัติจริง ดังนั้นคนไทยทุกคนจึงควรทำความเข้าใจและนำมาปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมชัดเจนอย่างจริงจัง เพื่อให้การก้าวอย่างในชีวิตเป็นไปอย่างรอบคอบ ระมัดระวัง มั่นคงและ ยั่งยืน กระทั่งสามารถสร้างความสุขให้กับชีวิตในที่สุด
2. การวิจัยเชิงคุณภาพมุ่งค้นหาทฤษฎีของกลุ่มเป้าหมาย หรือแสวงหาระบบความคิดของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อ เข้าใจความเป็นจริงของกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้นการทำการกิจกรรมทุกครั้งต้องมีการวางแผนเพื่อป้องกันปัญหา ที่จะเกิดขึ้น ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ควรสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายทุกครั้ง เพื่อให้ทราบ ความต้องการและความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย และต้องมีการติดตามอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว มิฉะนั้น จะไม่ทราบปัญหาที่ต้องแก้ไข เช่น สมาชิกคุ้นเคยกับสมุดบัญชีตามรูปแบบของกรมส่งเสริมการเกษตร มากกว่าสมุดบัญชีที่ผู้วิจัยออกแบบซึ่งมีรูปแบบมาตรฐานและเคยใช้ในพื้นที่วิจัยหลายแห่ง ทำให้ทราบ ปัญหาและหาวิธีแก้ไขปัญหาร่วมกับสมาชิกได้อย่างทันท่วงที

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรจะขยายผลไปสู่หมู่บ้าน อำเภอ จังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อให้ทุกคนมีการพัฒนาพฤติกรรมการใช้เงิน
2. ควรจะขยายผลไปสู่วิสาหกิจอื่น เพื่อรองรับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ที่ต้องการพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ส่งเสริมการ รวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำในรูปแบบที่หลากหลายและจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตามความพร้อมของกลุ่ม เกษตรกร นำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้สร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการ พร้อมทั้งสร้าง ระบบบ่มเพาะวิสาหกิจกลุ่มเกษตรกรควบคู่กับการพัฒนาความรู้และทักษะ

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มงานพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน สำนักพัฒนาเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร. (2551). *วิสาหกิจชุมชน*. [On-line]. Available HTTP: <http://farmdev.doae.go.th/Enterprise/EnterpriseDoc.html#act>. [2551, ต.ค.28]
- กัลยาณี กิตติจิตต์. (2542). *การบัญชีการเงินสำหรับผู้บริหาร*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2549). *เศรษฐกิจพอเพียง คืออะไร?*. ม.ป.ท.
- จตุพร พงษ์ธานี. (2549). [On-line]. Available HTTP: http://library.cmu.ac.th/digital_collection/etheses/detail.php?id=22814&word=จตุพร%20%20พงษ์ธานี. [2551, ก.ย.1]

- จุฑามาส พันธุ์รงค์. (2546). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการบูรณาการการจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่น ในการเพิ่มศักยภาพของเกษตรกรโดยการนำวิธีการทางบัญชีเพื่อพัฒนารัฐกิจชุมชนในเขตจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ชลากร วรรณเกษม. (2546). การผลิตและการตลาดผักปลอดภัย จังหวัดขอนแก่น. ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- दनัย อุทัย. (2548). เอกสารประกอบการสอนเรื่องการปลูกพืชผักปลอดสารพิษ “โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริ”. กรุงเทพฯ : ธาตุอักษร.
- ดวงมณี โกมารทัต. (2540). การบัญชีต้นทุน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. นักบัญชีและผู้สอบบัญชี รับอนุญาตแห่งประเทศไทย, สมาคม. (2544). มาตรฐานการบัญชีของไทย ฉบับรวมเล่ม พ.ศ.2544 เล่ม 1. กรุงเทพฯ : พี.เอ.อีฟวิง.
- น้ำทิพย์ ภิรมาน. (2547). การจัดการความรู้กับคลังความรู้. กรุงเทพฯ : เอสอาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- บรรณ บุญชนบท. (2547). คู่มือการเพาะเห็ด. กรุงเทพฯ : เพ็ท-แพลัน พับลิชชิง.
- พงศ์ธร จันทร์เลื่อน. (2548). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปลูกผักปลอดสารพิษของกลุ่มเกษตรกรบ้านสันป่าแก้ว อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพบุลย์ พูลทอง. (2544). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเพาะเห็ดสกุลนางรมของเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น. ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วัชรินทร์ คันทะชา. (2549). วิถีสู่ความสำเร็จแบบยั่งยืน. SME Thailand, 3 (25), 53-60.
- วาริพน มงคลสมัย. (2550). ผลของการสอนวิชาบัญชีการเงินต่อพฤติกรรมการใช้เงินของนักศึกษา. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- _____. (2551). บัญชีการเงิน. เชียงใหม่ : ไอรดา.
- _____. (2551). การจัดการความรู้ทางการบัญชีเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในการผลิต ผลิตภัณฑ์ลำไยอบแห้ง สีทองของกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองแก้ว ต.มะเขือแจ้ อ.เมือง จ.ลำพูน. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ศิริพร จิรวัดนกุล. (2546). การวิจัยเชิงคุณภาพในวิชาชีพการพยาบาล. ขอนแก่น : ศิริพันธ์.
- สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม. (2548). [On-line]. Available HTTP: <http://www.kmi.or.th/>. [2551, ก.ย.1]
- สุทธิชัย ปทุมหล่อทอง. (2545). เห็ดพิษเศรษฐกิจยั่งยืน. นนทบุรี. ธาตุอักษร.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (2547). การบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- สถาบันราชภัฏ, สำนักงาน. (2544). รายงานการวิจัยการน้อมนำแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่การปฏิบัติในสถาบันราชภัฏ. กรุงเทพฯ : ศุภสาลาดพร้าว.
- สุภางค์ จันทวนิช. (2539). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิชัย พันธเสน และปัทมาวดี โพชนุกูล ชูชุกิ. (2546). [On-line]. Available HTTP: <http://www.ftpi.or.th/dwnld/research/finished/bizcom/exec.pdf>. [2550, มี.ค. 25]
- _____. [On-line]. Available HTTP: http://www.chiangmai.go.th/meet_file/intro3.pdf. [2552, มี.ย. 17]
- _____. [On-line]. Available HTTP: <http://www.rakbankerd.com/agriculture/open.php?id=104&s=tblcenter>. [2552, มี.ย.17]
- Needles, B.E., Anderson, H.R., Caldwell, J.C., and Mills, S.K. (1996). Financial & Managerial Accounting. Boston : Houghton Mifflin Company.
- Takeuchi, H. and Nonaka, I. (2004). Hitotsubashi on Knowledge Management. Singapore : John Wiley & Sons (Asia) Pte Ltd.

ประมวลภาพโครงการวิจัย

อบรมด้านบัญชีและเศรษฐกิจพอเพียง

อบรมด้านการเงิน

กิจกรรมกลุ่ม

สรุปโครงการ

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

สมาชิกกลุ่ม-ฝ่ายหญิง ฝึกทำบัญชี

สมาชิกกลุ่ม-ฝ่ายชาย ฝึกทำบัญชี

บทปริทรรศน์

การวิจัยแบบมีส่วนร่วม ที่บ้านเจดีย์แม่ครัว ต.แม่แฝก อ.สันทราย จ.เชียงใหม่

การวิจัยแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการความรู้ทางการเงิน การบัญชีและผลิตผัก ผลิตเห็ด แบบปลอดสารพิษเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสู่ธุรกิจชุมชน ดำเนินการโดย ผศ.วาริพัฒน์ มงคลสมัย ผศ.ธวัชชัย บุญมี และผศ.เดชวิทย์ นิลวรรณ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ งานวิจัยแบบมีส่วนร่วมของนักวิจัยกลุ่มนี้จัดว่าเป็นการบริการทางวิชาการแก่ชุมชนรูปแบบหนึ่ง โดยมีโจทย์วิจัยหรือปัญหาเกิดขึ้นในชุมชน นักวิชาการเข้าไปช่วยหาทางแก้ไขปัญหโดยมีชุมชนเป็นผู้ร่วมคิดร่วมแก้ปัญหา ชุมชนจะเป็นผู้รู้และเข้าใจลักษณะปัญหาอย่างดีที่สุด แนวทางในการแก้ไขปัญหาชุมชนเท่านั้นจะเป็นผู้ตัดสินใจเลือกใช้วิธีที่ดีที่สุดตรงตามศักยภาพของชุมชน นักวิจัยจึงเป็นเพียงเสมือนผู้ส่องคบไฟให้แสงสว่างเพื่อให้ชุมชนมองเห็นตัวปัญหา และเลือกใช้วิธีแก้ปัญหที่เหมาะสมกับสภาพของชุมชนนั้นๆ

การวิจัยแบบมีส่วนร่วม ถ้านักวิจัยและชุมชนมีความเข้าใจตรงกันว่าจะทำอะไร เพื่ออะไร ตามหลักการที่ถูกต้อง ผลที่ออกมาจะนำไปใช้ได้จริงๆ ในชุมชนนั้นๆ หรือไม่ก็เป็นพื้นฐานในการปรับแก้เล็กน้อยในวันข้างหน้า เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงปัจจัยต่างๆ ภายในชุมชน ส่วนรูปแบบรายละเอียดว่าจะทำอย่างไรบ้าง ตามขั้นตอนต่างๆ ย่อมผันแปรไปตามสภาพหรือลักษณะของแต่ละชุมชน ตัวอย่างเช่นความสนใจในอาชีพการเกษตร ศักยภาพในการรับรู้ข้อมูล ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความเป็นผู้นำ ฯลฯ นักวิจัยที่รอบคอบ พึงศึกษา สืบค้น ข้อมูลต่างๆ ดังกล่าวก่อนลงมือทำงานวิจัย จะได้ออกแบบขั้นตอน วิธีการสื่อสาร การสร้างบรรยากาศให้ตรงกับสภาพของชุมชน เพื่อให้การดำเนินการวิจัยไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจัยอีกอันหนึ่งที่จะทำให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้และมีความเหมาะสม คือ การทำ mind map จะต้องใช้เวลาและบรรยากาศไม่รีบร้อน รวดเร็ว และด่วนสรุป ควรได้มีการรับฟังการแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง ในตอนต้นอาจจะมีผู้กล้าแสดงความคิดเห็น 1 และ 2 คน แล้วมักจะจับจองแสดงความคิดเห็นแทนคนอื่นๆ ซึ่งไม่กล้า ไม่พร้อม ไม่แน่ใจที่จะมีส่วนร่วมในการคิดและหาทางแก้ปัญหาที่เหมาะสม การที่มีพี่เลี้ยงหรือผู้เชี่ยวชาญมาร่วมด้วยต้องทำหน้าที่เพียงชี้ช่องทางความเป็นไปได้ ความเสี่ยงต่างๆ ไม่ใช่เป็นผู้เสนอแนะวิธีการแก้ปัญหา หรือเป็นผู้รวดเร็วให้ขั้นตอนนี้ผ่านไปโดยเร็ว ผลเสีย คือจะไม่ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้

กุญแจสำคัญอีกเรื่องหนึ่งที่ต้องนำมาสร้างความตระหนักรู้เสมอ สำหรับนักวิจัยและชุมชน คือการผลิตทางการเกษตรทฤษฎีใหม่และหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีที่มาที่ไปอย่างไร ผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังคืออะไร ถ้าละเลยจุดนี้แล้วจะเป็นเหตุให้พากันหลงทางต้องทำความเข้าใจว่าการผลิตทางการเกษตรกับการผลิตทางอุตสาหกรรม มีรูปแบบต่างกัน ปัญหาต่างกัน ความสามารถในการควบคุมกระบวนการผลิต รวมถึงการตลาดต่างกันอย่างสิ้นเชิง แล้วยิ่งถ้าเป็นการผลิตทางการเกษตรระดับชุมชนยังต้องทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ร่วมกันว่าเป้าประสงค์เบื้องต้น คือการสร้างเสริมเข้มแข็งให้ครอบครัว ชุมชน เพื่อให้เกิดการพึ่งพาตัวเองได้ แล้วจึงจะสร้างความมั่นคงให้กับชุมชน เป็นการสร้างทุนทางสังคมของแต่ละกลุ่ม แล้วจึงค่อยๆ ขยายธุรกิจออกไปสู่สังคมภายนอกอย่างช้าๆ ระมัดระวัง คุณลักษณะของการพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคง ความยั่งยืนในการประกอบการเกษตร รวมถึงความรับผิดชอบสูงที่เกิดขึ้นจะเป็นรากฐานในการสำคัญในการขยายขอบข่ายงานสู่ธุรกิจได้เต็มรูปแบบ ลำพังอาศัยเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียวจะไม่ช่วยให้เกษตรไปรอด แถมจะเพิ่มปัญหาในการสร้างหนี้สิน ทำลายสิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ ฯลฯ

สรุปปัญหาของชุมชนหรือท้องถิ่นเกือบทุกๆ เรื่อง จะแก้ไขได้โดยความร่วมมือร่วมใจ ของคนในชุมชน และมีนักวิชาการเป็นพี่เลี้ยง และต้องเริ่มที่ “ใจ” “ความเข้าใจ” ของทุกฝ่าย จึงจะนำไปสู่ความตระหนักในเหตุและผล แล้วจึงจะนำไปสู่การเปิดใจกว้างยอมรับข้อมูลใหม่ที่เป็นผลจากการวิจัยแบบมีส่วนร่วม นำไปใช้ด้วยความเต็มใจและมีศรัทธา งานวิจัยในลักษณะเช่นนี้ ควรมีการติดตามผล การประเมินผล เพื่อปรับแก้กระบวนการกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จะทำให้ชุมชนได้พบกับทางเลือกที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนอาชีพการเกษตรไปสู่ธุรกิจชุมชนได้อย่างมั่นคง ยั่งยืน และมีประสิทธิภาพ

RAJABHAT CHIANGMAI RESEARCH JOURNAL

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

โทรศัพท์/โทรสาร 0-5388-5950

<http://www.research.cmru.ac.th>